

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی

عنوان:

رویکرد حقوق کیفری ایران در قبال مجازات اخلا لگران در نظام اقتصادی

استاد راهنما:

دکتر فرید محسنی

استاد مشاور:

دکتر اسدالله مسعودی مقام

پژوهشگر:

رضا حسین خانی

تابستان ۱۴۰۱

ب

تاریخ:

شماره:

پیوست:

"تائیدیه هیات داوران پایان نامه کارشناسی ارشد"

با استمداد از الطاف الهی، اعضای هیات داوران پایان نامه آقای رضا حسین خانی دانشجوی کارشناسی ارشد پیوسته رشته علوم قضایی گرایش حقوق جزا و جرم شناسی به شماره دانشجویی ۱۸۱۷۰۶۴۱۴۰ با عنوان " رویکرد حقوق کیفری در قبال مجازات اخلاطگران در نظام اقتصادی " را از نظر شکل و محتوا بررسی نموده و پس از برگزاری جلسه دفاع در تاریخ ۱۴۰۶/۰۶/۱۴ ساعت ۱۴ آن را با نمره به عدد ۱۹/۷۵ و به حروف نوزده و هفت و پنج و درجه عالی ارزیابی نمودند.

ردیف	نام و نام خانوادگی استاد	سمت	امضاء
۱	دکتر فرید محسنی	استاد راهنما	
۲	دکتر اسداله مسعودی مقام	استاد مشاور	
۳	دکتر ناصر قاسمی	استاد داور	
۴	علی باقری	نماینده تحصیلات تکمیلی	

تقدیم به

-او که آموخت مرا تا بیاموزم

استادان گرامی جناب آقای دکتر فرید محسنی و جناب آقای دکتر مسعودی مقام

و تمامی سربازان آرمان مبارزه با فساد

-به آنان که وجودم جز هدیه وجودشان نیست

پدر و مادر عزیزم

چکیده

اصل توجه به موضوعات اقتصادی از اهمیت ویژه ای برخوردار است. جرایم اقتصادی با تاثیر بر سیاست های مالی، صنعتی، بازرگانی و تجارتي دولت جامعه را بطور مخفیانه و پنهان دسرخوش تغییرات، آسیب ها و آشفتگی های ناخواسته می کند، بصورتی که در دراز مدت و احياناً میان مدت آثار مخرب و غیر قابل کنترلی بر پیکره اقتصادی دولت و نظام بجای می گذارد که براحتی درمان پذیر نیست. در حال حاضر در کشور ما به علت کمی سابقه مبارزه با جرائم اقتصادی و نا آشنایی متولیان امر از پیچیدگی ها و جزییات آن تا کنون اقدام علمی و متناسبی برای تعریف مناسب جرم اقتصادی، سازمان متولی و شیوه و فرآیند پی جویی جرائم اقتصادی به عمل نیامده است. علیرغم تلاش های پژوهشی و پیچیدگی موضوع اقتضا دارد که تحقیقات و پژوهش هایی در ابعاد مختلف به بررسی مجازات اخلاالگران در نظام اقتصادی بپردازد. به همین علت سازمان های اقدام کننده در بلا تکلیفی، موازی کاری، تداخل امور و ناهماهنگی درون و بیرون سازمانی قرار گرفته اند. متاسفانه تاکنون تعریف مشخص و جامعی از جرائم اقتصادی ارایه نشده است. با عنایت به رابطه تنگاتنگ اقتصاد با زندگی و مسائل روزمره مردم و اهمیت استقرار یک نظام اقتصادی پایدار، تدوین مقررات کیفی به نحوی که در امر مبارزه با مجرمین این حوزه موثر واقع شود، اهمیت به سزایی دارد. در ایران، قانون اخلاالگران در نظام اقتصادی متولی امر مبارزه با این مجرمین می باشد که از طریق ضربه زدن بر پیکره نظام اقتصادی کشور، عواید نامشروع کلانی به سود خود و به ضرر اکثریت اعضای جامعه تحصیل می کنند. در این پایان نامه ضمن بررسی مفهوم نظام اقتصادی و اخلاال در آن، به این مهم پرداخته شود که این قانون در امر مبارزه با اخلاالگران در نظام اقتصادی موفق ظاهر نشده است. همچنین پیشنهادها اصلاحی در این راستا ارائه خواهد شد.

همچنین قانون مجازات اخلاالگران در نظام اقتصادی کشور به منظور مقابله با مجرمان اقتصادی در سال ۱۳۶۹ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در ایران، قانون اخلاال گران در نظام اقتصادی متولی امر مبارزه با این مجرمین می‌باشد که از طریق ضربه زدن بر پیکره نظام اقتصادی کشور، عواید نامشروع کلانی به سود خود و به ضرر اکثریت اعضای جامعه تحصیل می‌کنند. در تحقیق حاضر رویکرد حقوق کیفری ایران در قبال مجازات اخلاالگران در نظام اقتصادی بررسی شده است. نتیجه تحقیق نشان داد که با توجه به اهمیت مباحث قانونی در مبارزه با فساد اقتصادی قوه قضائیه ضروریست که اقداماتی از قبیل تعریف قانونی جرم اقتصادی و مصادیق آن، تصویب قانون جامع مبارزه با جرائم اقتصادی، فراهم نمودن زمینه های قانونی تشکیل پلیس در عرصه مبارزه، نهادینه و قانونمند نمودن تعامل و همکاری دستگاهها و نهادهای موثر در اقتصاد با پلیس با کمک دولت و مجلس به انجام برسانند.

واژگان کلیدی: حقوق کیفری، نظام اقتصادی، مجازات اخلاالگران، افساد فی الارض ،

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه
۳.....	طرح موضوع و بیان مسئله
۶.....	اهمیت و ضرورت تحقیق
۷.....	سوالات تحقیق
۷.....	فرضیه‌های تحقیق
۸.....	پیشینه تحقیق
۹.....	قلمرو تحقیق
۹.....	روش تحقیق
۹.....	ساختار تحقیق
۱۱.....	بخش اول: مبانی نظری اخلال در نظام اقتصادی و انواع آن
۱۳.....	فصل اول: مبانی مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی
۱۸.....	مبحث اول: مبانی قانونی
۲۶.....	گفتار اول: مجازات شروع به جرم
۲۷.....	گفتار دوم: محرومیت از خدمات دولتی

- گفتار سوم: تعلیق مجازات ها ۲۷
- گفتار چهارم: رسیدگی به جرایم اخلال در نظام اقتصادی کشور ۲۸
- مبحث دوم: مبانی فقهی ۲۹
- مبحث سوم: معیار تحقق رفتار مجرمانه منجر به اخلال در نظام اقتصادی ۳۸
- گفتار اول: معیارهای موجود در قوانین ۳۹
- گفتار دوم: معیارهای عرفی و کیفی اخلال در نظام اقتصادی ۴۲
- فصل دوم: وجوه تمایز اخلال عمده و جزئی در نظام اقتصادی ۵۰
- مبحث اول: اخلال جزئی در نظام اقتصادی ۵۱
- مبحث دوم: اخلال عمده در نظام اقتصادی ۵۳
- مبحث سوم: جرایم منشا جرم اخلال در نظام اقتصادی ۵۷
- گفتار اول: پولشویی ۵۸
- گفتار دوم: اختلاس ۵۸
- گفتار سوم: ارتشا ۵۹
- گفتار چهارم: فرار مالیاتی ۵۹
- مبحث چهارم: معیار و ضابطه تشخیص اخلال عمده و اخلال جزئی ۶۰
- مبحث پنجم: مجازات اخلال عمده و جزئی در نظام اقتصادی ۶۴

- گفتار اول: جزای مالی و ضبط اموال ۷۳
- گفتار دوم: حبس ۷۷
- گفتار سوم: اعدام ۷۸
- بخش دوم: واکنش کیفری در قبال افساد فی الارض از طریق اخلال در نظام اقتصادی ۸۲
- فصل اول: حدود تحقق جرم افساد فی الارض در قانون مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی ۸۴
- مبحث اول: مبانی مجازات افساد فی الارض ۸۵
- مبحث دوم: معیارهای تشخیص قصد ضربه زدن یا مقابله با نظام جمهوری اسلامی ۸۹
- مبحث سوم: معیارهای تشخیص علم مرتکب به ضربه و آسیب به نظام جمهوری اسلامی ۹۲
- فصل دوم: ضابطه تعیین افساد فی الارض از طریق اخلال در نظام اقتصادی ۹۴
- مبحث اول: شرایط تحقق افساد فی الارض در نظام اقتصادی قبل از تصویب ق.م.ا سال ۹۲ ..... ۹۶
- مبحث دوم: شرایط تحقق افساد فی الارض در نظام اقتصادی طبق ماده ۲۸۶ ق.م.ا سال ۹۲ ..... ۹۷
- مبحث سوم: ضابطه های تعیین افساد در نظام اقتصادی ۱۰۳
- مبحث چهارم: معاونت در افساد فی الارض در جرایم اقتصادی ۱۰۳
- گفتار اول: مجازات جرم افساد فی الارض ۱۰۹
- گفتار دوم: شرط تحقق شرکت در جرم ۱۱۰
- گفتار سوم: شرایط مجازات اعدام معاونت در افساد طبق ماده ۲۸۶ ق.م.ا ۱۱۲

گفتار چهارم: شرایط مجازات معاونت در افساد در قانون مجازات اخلاگران در نظام اقتصادی نظرات

مختلف و تبیین نظریه منتخب ۱۱۳

نتیجه گیری و پیشنهادها ۱۱۵

فهرست منابع ۱۲۳

چکیده انگلیسی ۱۲۹

اقتصاد یکی از ارکان اصلی و بنیادین هر جامعه ای محسوب می شود و با توجه به اهمیت روزافزون اقتصاد، امروزه امنیت اقتصادی به یکی از جدی ترین دغدغه‌های تمامی کشورها تبدیل شده است. اقتصاد از آن جهت که زیربنای توسعه و پیشرفت محسوب شده و بروز نارسایی و بی‌نظمی در آن موجب چالش‌های گوناگونی در کشور از جمله آسیب دیدن برخی طبقات جامعه می‌شود، از اهمیت بسیاری برخوردار است.

امروزه اقتصاد در زندگی اشخاص جامعه نقش بی بدیلی را ایفا می‌کند. تمامی کشورهای دنیا به طور معمول از آسیب‌های ناشی از جرایم اقتصادی مصون نیستند. جرایم اقتصادی در دهه‌های اخیر چنان رشد روز افزونی داشته که بنگاه‌های اقتصادی زودبازده و بزرگ را به سوی انحلال سوق داده یا باعث کندی حرکت اقتصادی آنها شده است. جرایمی که موجب اخلال در نظام اقتصادی کشور گردند یا به عبارت دیگر، جرایمی که علیه اقتصاد کشور انجام می‌گیرند و یا با این قصد ارتکاب می‌یابند را جرایم اقتصادی گویند. نابسامانی در عرصه اقتصاد، نه تنها باعث اخلال در حوزه‌های دیگر زندگی می‌شود بلکه آثار وضعی بر سرنوشت حال و آینده آحاد جامعه برجای خواهد گذاشت. حقیقت آن است که فساد اقتصادی، به متمرکز کردن ثروت‌ها گرایش دارد و نه تنها شکاف میان فقیر و غنی را افزایش می‌دهد که برای مرفهان، ابزارهای نامشروع حفاظت از موقعیت و منافع آنان را تأمین می‌کند که در سایه آن دیگر جرایم نیز ارتکاب یابند. بی‌شک، برقراری و حفظ نظم اقتصادی، در گرو مبارزه با اخلالگران در نظام اقتصادی و مجرمان اقتصادی است. مبارزه با جرایم اقتصادی، هم موجب برقراری نظم اقتصادی می‌شود و هم از پیامدهای مضر اخلال در اقتصاد کشور جلوگیری می‌کند. کما این که در بالاترین مرتبه قانونگذاری در نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران نیز در اصول متعددی از قانون

اساسی به بحث پیشگیری از فساد مالی اشاره شده است. در تحکیم بنیادهای اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه همچون دیگر نظام های اقتصادی تمرکز و تکاثر ثروت و سود جوئی، زیرا که در مکاتب مادی، اقتصاد خود هدف است و بدین جهت در مراحل رشد، اقتصاد عامل تخریب و فساد و تباهی می شود ولی در اسلام، اقتصاد وسیله است و از وسیله، انتظاری جز کارائی بهتر در راه وصول به هدف نمی توان داشت. با این دیدگاه، برنامه اقتصاد اسلامی فراهم کردن زمینه مناسب بروز خلاقیت های متفاوت انسانی است و بدین جهت تامین امکانات مساوی و متناسب و ایجاد کار برای همه افراد و رفع نیازهای ضروری جهت استمرار حرکت تکاملی او بر عهده حکومت اسلامی است (از مقدمه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران)، در همین راستا بند ۱ اصل ۴۳ قانون اساسی به تامین نیازهای اساسی شامل مسکن، خوراک، پوشاک، بهداشت، درمان، آموزش و پرورش و امکانات لازم برای تشکیل خانواده برای همه تاکید دارد. بند ۵ اصل مذکور، فعالیت اقتصادی را مشروط بر آنکه باعث اضرار به غیر و مشتمل بر احتکار و ربا و معاملات باطل و حرام نباشد پذیرفته است. در راستای تحقق اهداف مذکور، نظام اقتصادی کشور به موجب قوانین توسعه و قوانین عادی مصوب شورای اسلامی شکل می گیرد. اخلال در نظام اقتصادی به معنی مختل شدن تحقق اهداف مصرح در قانون اساسی است.

یکی از عواملی که موجب آسیب در نظام اقتصادی می شود، ارتکاب جرایم اقتصادی است که اگر در ابعاد گسترده ای صورت پذیرد، نظر به میزان وسعت آن می تواند موجب اخلال جزیی و یا کلان در نظام اقتصادی شود. بدون شک حفظ نظم اقتصادی در هر دولتی، زمانی ممکن است که با اخلالگران نظام اقتصادی مبارزه جدی صورت گرفته و از ارتکاب جرایم مخل امنیت اقتصادی در کشور جلوگیری شود و این مسئله از آن جهت که کشور ما با تحریم های بی سابقه ای مواجه است، بیش از پیش حائز اهمیت و قابل توجه است، به

گونه‌ای که مقام معظم رهبری نیز در دیدارهای مختلف به برخورد جدی با مفسدین اقتصادی تأکید داشته و فرموده‌اند که برخورد با مفسد اقتصادی موجب امنیت اقتصادی خواهد شد.

طرح موضوع و بیان مسئله:

عبور از ضمانت اجرای مدنی و تعیین ضمانت اجرای کیفری برای آن دسته از اعمال و رفتارهایی که ارزشهای اساسی جامعه را تحت تأثیر قرار می‌دهد، در تمامی نظام های حقوقی پذیرفته شده است. از جمله ارزشهایی که تعرض به آنها در یک جامعه موجب موضع گیری اشخاص در جامعه مزبور می‌گردد؛ مقوله «امنیت» است. امنیت و اقسام آن از دیر باز مورد توجه بوده و واجد ارزش تلقی می شده است. از اقسام امنیت، امنیت اقتصادی است که به تبع اصل اقتصاد، واجد اهمیت است. لذا اقداماتی که این قسم از امنیت را به خطر می‌اندازد؛ در قالب جرم، موضوع قوانین کیفری قرار گرفته و ضمانت اجرای کیفری (مجازات) برای آن لحاظ شده است. جرایمی که قاعدتاً از آنها تحت عنوان جرایم اقتصادی یاد می‌شود. بی‌اعتنایی به ضرورت تبیین معیارهای جرایم اقتصادی و اجتناب از خلط ماهیت و مفهوم جرایم اقتصادی با جرایم مالی، منجر به سردرگمی و تشتت در موضع گیری قانون گذار در قبال این طیف از جرایم خواهد شد. وجه دیگری از جرایم اقتصادی که تأمل بر آن از حیث ضابطه مند گردیدن مؤلفه های این جرایم از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد؛ عنصر روانی این جرایم است. زیرا قانون گذار، شدت و ضعف پاسخ کیفری به جرایم اقتصادی را در برخی موارد حول محور سوءنیت خاص مرتکبان این قسم جرایم مقرر داشته است.

در این میان قانون مجازات اخلاطگران در نظام اقتصادی مصوب ۱۳۶۹ با اصلاحات ۱۳۸۴ از مهمترین قوانین کشور ما در عرصه حفظ امنیت اقتصادی و مبارزه با اخلاطگران و مفسدین اقتصادی به شمار می‌آید که

در سال‌های اخیر نیز با توجه به برگزاری دادگاه‌های ویژه اقتصادی به صورت علنی، توجه جامعه حقوقی کشور را به خود معطوف نموده است.

البته به طور قطع هدف این پژوهش، شرح این قانون نبوده، بلکه درصدد آن است که با رویکردی انتقادی به بررسی این مسائل و چالش‌ها پرداخته و یک چارچوب مطلوب جهت حل آن ارائه نماید.

آن چه که واضح است، این قانون با هدف تشدید مجازات جرایمی که دارای بعد اقتصادی هستند به تصویب رسیده است؛ چراکه سقف مجازات موضوعه برای جرایمی همچون قاچاق، جعل اسکناس و... گاهی در برابر نتیجه افعال مجرمانه که همان اخلال در نظام اقتصادی یک کشور است متناسب نبوده و قانونگذار در صدد تشدید مجازات این جرایم برآمده است و حسب مورد مجازات حبس با نصاب ۲۰ سال یا حتی اعدام برای ارتکاب این جرایم در شرایط خاص تعیین نموده است لکن در مقام عمل، تمسک به این قانون دارای شبهات متعددی است که حل هریک از این مسائل، تشتت آرا در میان قضات را از بین برده و در ایجاد رویه واحد در مبارزه با فساد مؤثر خواهد بود.

یکی از موارد دیگر در این قانون، معنا و مفهوم و گستره نظام اقتصادی است؛ اینکه جرمی مانند جعل اسکناس یا قاچاق ارز باید تا چه میزان وسعت داشته باشد که مرتکب آن منحل نظام اقتصادی شناخته شود، از جمله مواردی است که بایستی پاسخ داده شود.

مسئله بعدی که از عمده ترین چالش‌های این قانون است، تشخیص میزان اخلال و ضابطه تعیین کلان یا جزئی بودن اخلال می‌باشد، از این جهت که جرم اخلال بر خلاف سایر جرایم قابل توصیف به ارکان مادی نبوده بلکه همانگونه که در متن قانون ذکر شده، در نتیجه ارتکاب یک سری جرایم و تخلفات به صورت وسیع محقق می‌شود. طبیعتاً ارکان مادی بزه اخلال همان ارکان مادی بزه پایه مندرج در بندهای هفت گانه ماده ۱

قانون مجازات اخلاالگران در نظام اقتصادی است و آنچه موجب می‌شود به جای استناد به قانون مختص به هریک از جرایم پایه به این قانون تمسک شود، تفاوت در نتایج مجرمانه است بدون اینکه برای تشخیص این نتیجه ضابطه خاصی وجود داشته باشد.

از مسائل دیگر این قانون که موجب تشتت آرا گردیده، مجازات‌های تعیینی است. به عنوان مثال «از ضبط به عنوان جزای مالی»، در کنار حبس به عنوان یکی از مجازات‌های اخلاالگران در نظام اقتصادی یاد شده ولی منظور قانونگذار از بکاربردن عبارت جزای مالی مشخص نیست. از آن جهت که قانونگذار در سایر قوانین از عباراتی چون جریمه نقدی نسبت به تخلفات، جزای نقدی نسبت به اعمال مجرمانه یا مصادره کل اموال نام برده و این عبارت قانونی به نوبه خود برداشت‌های متفاوت و تشتت در آراء قضایی را ایجاد کرده است بدون اینکه قانون گذار مشخص نماید کلیه اموال چه مواردی را شامل می‌شود و منظور از آن عایدی از فعل مجرمانه یا مال موضوع جرم است یا اینکه به جهت تشدید مجازات، تمامی اموال حتی مستثنیات دین را نیز شامل می‌شود. با اصلاح این قانون در سال ۱۳۸۴ نه تنها به این ابهام پاسخ داده نشده بلکه با تغییر صرفاً مجازات اخلاال جزئی - افزودن رد مال و تغییر میزان جزای نقدی - بدون ایجاد تغییر در مجازات اخلاال عمده بیشتر به ابهام مذکور افزوده است.

در نهایت ماده ۲ این قانون، افساد فی الارض از طریق اخلاال در نظام اقتصادی کشور را متصور دانسته، اما حدود و ثغور موضوع و ضابطه تشخیص افساد مشخص نشده است و آنچه به این مسئله دامن زده اینکه قانونگذار ۲۳ سال بعد از وضع این قانون، در ماده ۲۸۶ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲، افساد فی الارض را ضابطه مند نموده اما تمسک به این قانون جهت تشخیص افساد فی الارض، هرچند از آن جهت که تشخیص فساد فی الارض را به عهده قاضی ننهاد و منوط به تحقق شروطی دانسته که ممکن است مساعد به حال مباشر باشد اما از آن جهت

که تمسک به این قانون مجازات اعدام را برای معاون جرم در نظر گرفته در حالیکه عدم تمسک به آن و استناد به قانون مجازات اخلاک‌گران در نظام اقتصادی، مجازات معاون جرم افساد فی الارض را تابع عمومات (یک تا دو درجه کمتر از مفسد فی الارض) خواهد نمود، قطعاً مضر به حال معاون جرم بوده و عدم امکان تبعیض در استناد به قوانین در مجازات مباشر و معاون با وصف مذکور از مهمترین مسائل حال حاضر در حقوق جزا به شمار می آید.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

اقتصاد سالم در یک کشور موجب تعالی فرد و اجتماع است و ایجاد اخلال در نظام اقتصادی موجب کاهش فعالیت‌های سالم اقتصادی و شیوع فقر و در نتیجه افزایش جرم در جامعه خواهد شد. این که دولت‌های معاند جمهوری اسلامی ایران در تمام سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی و بویژه در سال‌های اخیر تمام همت خود را بر تحریم‌های شدید و ظالمانه اقتصادی قرار داده، دقیقاً در جهت تضعیف جامعه و ایجاد نارضایتی در مردم نسبت به نظام جمهوری اسلامی ایران می باشد، اما تحریم‌ها به تنهایی نمی تواند یک جامعه معتقد به اسلام و متحد را در تنگنا قرار دهد بلکه در صورتی می تواند به جامعه و مردم ضربه بزند که اقتصاد آن یک اقتصاد سالم و پویا نباشد. پس در نتیجه مبارزه با مجرمان و مخلان اقتصادی از راه‌های اصلی جلوگیری از اخلال در نظام اقتصادی محسوب می شود. این برخورد از این حیث حائز اهمیت است که خدشه و آسیبی به فعالیت‌های اقتصادی مردم جامعه وارد نشود و علاوه بر آن نظام اقتصادی مسیر سلامت خود را طی کرده و با چالش‌هایی از جمله کمبود مایحتاج عمومی، کاهش ارزش پول ملی و.. مواجه نگردد و مردم جامعه بتوانند در این مسیر به شکل عادلانه از حیث اقتصادی رقابت و فعالیت داشته باشند و از گزند سوجدجویان در امان بمانند.

البته باید در نظر داشت که این برخورد زمانی آثار مثبت خواهد داشت که سازوکارهای موجود از جمله قوانین، عاری از هرگونه ابهام و نقص باشند.

سوالات تحقیق:

• سوال اصلی

مسائل حقوق کیفری ایران که موجب اختلاف نظر و تشتت آراء قضایی در قبال مجازات اخلاک‌گران در نظام اقتصادی گردیده، کدامند؟

• سوالات فرعی

۱- معنا و مفهوم نظام اقتصادی مدنظر قانونگذار چیست؟

۲- در چه صورتی اخلاک‌گر در نظام اقتصادی، مفسد فی الارض یا به عبارتی مفسد اقتصادی شناسایی می‌شود؟

۳- مجازات معاون مفسد فی الارض حسب کدام قانون تعیین می‌گردد؟

فرضیه‌های تحقیق:

• فرضیه اصلی

قانونگذار نسبت به تشخیص جرم اخلاک در نظام اقتصادی و همچنین تفکیک اخلاک عمده از اخلاک جزئی و طریق تحقق افساد فی الارض از طریق اخلاک، معیار و شاخص و ضوابط عینی ارائه نکرده است.

• فرضیه‌های فرعی:

۱- از نظام اقتصادی تعاریف گوناگونی وجود دارد، لکن قانونگذار تعریفی ارائه نکرده و می‌بایست براساس اهداف و اجزاء و نوع ارتباط این‌ها با یکدیگر و همچنین دیدگاه اسلام، نظام اقتصادی را تعریف نمود.

۲- در قوانین موجود تعریفی از فساد اقتصادی وجود نداشته و با لحاظ ماده ۲۸۶ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲، معیارهای ارائه‌شده توسط قانونگذار مبهم، کلی و قابل تفسیر به انحاء مختلف می‌باشد.

۳- مجازات مقرر نسبت به معاون جرم افساد فی الارض در ماده ۲ قانون مجازات اخالگران در نظام اقتصادی با مجازات معین در ماده ۲۸۶ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲ تفاوت داشته و موجب اختلاف نظر در آراء قضایی گردیده است.

پیشینه تحقیق:

بررسی سوابق این پژوهش در سامانه پیشینه پژوهش پژوهشکده علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) ،پیشینه‌ای را برای موضوع حاضر نشان نمی‌دهد، اما در خصوص قانون مجازات اخالگران در نظام اقتصادی کشور و جرم اخلال در نظام اقتصادی و جرم افساد فی الارض به طور جداگانه پژوهش‌هایی صورت گرفته که از جمله آن می‌توان به کتاب «اخلال در نظام اقتصادی کشور» نوشته آقایان سهیل کبیری و علی اصغر شفیع و همچنین کتاب «حقوق کیفری اقتصادی» اثر آقای محمدرضا ساکی اشاره کرد.

پایان نامه‌هایی که به طور غیرمستقیم با این موضوع در ارتباط هستند نیز به شرح ذیل است:

• بررسی فقهی قانون مجازات اخالگران

- سیاست کیفری ایران در قبال جرم اخلال در نظام اقتصادی کشور از طریق قبول سپرده کلان اشخاص

قلمرو تحقیق:

مطالب نوشته شده در این پایان نامه در زمینه حقوق کیفری اقتصادی و تحلیل و بررسی قوانین موجود در عرصه مبارزه با اخلالگران در نظام اقتصادی با رویکرد انتقادی می باشد.

روش تحقیق:

با توجه به نکات بیان شده و موضوع و اهداف پژوهش، روش توصیفی، تحلیلی، انتقادی، برای جمع آوری و نقد و بررسی موضوع مورد نظر از طریق مطالعه منابع کتابخانه ای اتخاذ گردید و همچنین از مصاحبه با قضات و بازپرس های برجسته در زمینه حقوق کیفری اقتصادی استفاده شد.

ساختار تحقیق:

این پایان نامه متشکل از دو بخش می باشد. بخش اول تحت عنوان مبانی نظری اخلال در نظام اقتصادی و انواع آن، مشتمل بر دو فصل است که در فصل اول مبانی مجازات اخلالگران در نظام اقتصادی به بحث و بررسی در خصوص مبانی قانونی، مبانی فقهی و معیارهای تحقق رفتار مجرمانه منجر به اخلال در نظام اقتصادی پرداخته شده و در فصل دوم به تفصیل در موضوعات اخلال عمده، اخلال جزئی، جرایم منشا اخلال در نظام اقتصادی، معیار و ضابطه تفکیک اخلال عمده و اخلال جزئی و مجازات مجرمین آن بحث گردیده است.

بخش دوم این پایان نامه به جهت اهمیت موضوع افساد فی الارض طبق ماده دوم قانون مجازات اخلاص لگران در نظام اقتصادی، تحت عنوان واکنش کیفری در قبال افساد فی الارض از طریق اخلاص در نظام اقتصادی، متشکل از دو فصل می باشد که در فصل اول به حدود و ثغور افساد فی الارض در قانون مجازات اخلاص لگران و معیارهای قوانین در جهت تشخیص مفسد فی الارض می پردازد و در فصل دوم این بخش نیز ضابطه های تعیین افساد فی الارض از طریق اخلاص در نظام اقتصادی طرح گردیده و همچنین به نقد و تحلیل مجازات معاون مفسد فی الارض به دلیل اخلاص نظر در آراء قضایی و نظرات حقوقدانان با توجه به اخلاص قانون مجازات اخلاص لگران در نظام اقتصادی مصوب ۱۳۶۹ با ماده ۲۸۶ ق.م.ا مصوب ۱۳۹۲ پرداخته می شود.